

Dr. sc. Damir Primorac, docent
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru
i studijskog Centra za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu
Željko Duvnjak, sudac
Prekršajnog suda u Splitu
Stipe Roso, sudac
Prekršajnog suda u Splitu

NEKI ASPEKTI PREKRŠAJA PREMA ZAKONU O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

UDK: 343.791 : 796

Primljeno: 1. 04. 2010.

Pregledni znanstveni rad

U zadnje vrijeme svjedoci smo učestalih protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima u Republici Hrvatskoj. Upravo stoga, o ovoj temi se sve više javno raspravlja, a rezultat toga je i donošenje Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima. Iako je taj Zakon, koji je donesen 2003. godine, bio od velikog značaja glede uređenja jedne ovako važne problematike, ubrzo se pristupilo njegovoj izmjeni i dopuni budući da nisu bila riješena neka važna pitanja. Prva izmjena i dopuna tog Zakona bila je 2006. godine, a druga 2009. godine. Svaka izmjena i dopuna Zakona doprinijela je boljem uređenju koje se odnosi na sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje protupravnih ponašanja, ali su, prema mišljenju autora, i dalje ostala pojedina neriješena pitanja, o čemu će biti govora u ovom radu.

Ključne riječi: *navijači, prekršaji, Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, nasilje, neredi, sankcije*

UVOD

Imajući u vidu da do 2003. godine u Republici Hrvatskoj nije bio donesen niti jedan zakon koji bi bio usklađen s Europskom konvencijom o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskim događajima, posebice na nogometnim utakmicama, a koji bi se odnosio na sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima, bilo je nužno donijeti jedan zakon koji bi uređivao tu materiju. Naime, trebalo je žurno reagirati te pokušati iskorijeniti najteže oblike protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima, odnosno odvojiti one navijače koji su na primjeren i dostojanstven način bodrili klubove i reprezentaciju u Hrvatskoj i inozemstvu od onih navijačkih huligana koji su narušavali ugled naših klubova i reprezentacije u Hrvatskoj i inozemstvu. Na sreću, do sada u Hrvatskoj nije bilo žrtava među navijačima kao što je to

na nesreću bio slučaj u inozemstvu¹, a s obzirom na povećani broj protupravnih ponašanja u Hrvatskoj, bilo je samo pitanje trenutka hoće li se takvi slučajevi početi događati i kod nas. Stoga je u donošenju jednog takvog zakona trebalo ne samo žurno postupati, već u rješavanje te problematike uključiti sve one koji u tome mogu najviše pomoći i koji su na takve probleme ukazivali već duže vrijeme kao npr. Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, neki športski savez (među njima najaktivniji je bio Hrvatski nogometni savez), pojedine navijačke skupine i dr. Rezultat toga je i donošenje zakona koji uređuje problematika protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima.

EUROPSKA KONVENCIJA O NASILJU I NEDOLIČNOM PONAŠANJU GLEDATELJA NA ŠPORTSKIM PRIREDBAMA, POSEBICE NA NOGOMETNIM UTAKMICAMA TE OSTALI VAŽNI PROPISI VIJEĆA EUROPE KOJI UREĐUJU PROBLEMATIKU NADZORA I SUZBIJANJE NAVIJAČKOG NASILJA

Europska konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskim događajima, posebice na nogometnim utakmicama (u daljnjem tekstu: Konvencija) donesena je u Strasbourgu 19. kolovoza 1985. godine.² Važno je naglasiti kako je Konvencija donesena prvenstveno kao odgovor na huligansko nasilje koje se dogodilo na stadionu u Heysel u Bruxellesu u svibnju 1985. godine prilikom odigravanja finala Lige prvaka između Liverpoola i Juventusa iz Torina kada je poginulo 39 ljudi, a 600 ih je bilo ozlijeđeno, o čemu je već bilo riječi u fusnoti 1. Kako se val huliganskog ponašanja navijača najprije počeo širiti Velikom Britanijom, Francuskom, Italijom i dr., onda je upravo u tim

¹ Jedna od najvećih tragedija kao rezultat huliganskog nasilja dogodila se 29. svibnja 1985. godine na stadionu Heysel u Bruxellesu gdje su u u finalu lige prvaka sastali Liverpool i Juventus iz Torina. Bili su to najnasiljniji sukobi u kojima su sudjelovali navijači britanskih klubova i engleske reprezentacije. Na dan finala na stadionu se tiskalo oko 60 tisuća navijača, od toga po 25 tisuća Talijana i Engleza. Veliki broj talijanskih navijača se domogao ulaznica za sektor Z, čime su došli u dodir s najekstremnijim Liverpoolovim navijačima u sektorima X i Y. Belgijska policija je, nakon prve tuče, između sektora Y i Z postavila zaštitnu žičanu ogradu, koju je čuvao manji odred policije. Tada su se navijači počeli gađati komadima dotrajalih betonskih tribina. Sukob je eskalirao kada je veća grupa Liverpoolovih navijača preskočila i probila zaštitnu ogradu, ušavši u sektor Z. Bježeći pred njima, Juventusovi navijači su nagnuli na vanjski zid stadiona, koji se pod njihovom težinom srušio. Poginulo je 39 ljudi, a preko 600 je bilo ozlijeđeno. U neredu koji je uslijedio, navijači Juventusa su na drugom kraju stadiona krenuli u odmazdu prema Liverpoolovim navijačima, sukobivši se s belgijskom policijom koja im se ispriječila na putu. Sukob je trajao preko dva sata, čak i nakon što je utakmica počela. To što se dogodilo nije bio izravan sukob navijača, već propust u pasivnim mjerama osiguranja na stadionu, unatoč nazočnosti 2290 policajaca. Vidi o tome kod Bodin, D; Robene, L; Heas, S: Sport i nasilje u Europi, Knjiga trgovina d.o.o., Zagreb, 2007. godina, str. 37. i 38 t.e na http://hr.wikipedia.org/wiki/Heyselska_tragedija.

² Konvencija je objavljena u Službenom listu SFRJ – Međunarodni ugovori br. 9/90, dok je Vlada Republike Hrvatske dana 14. travnja 1994. godine donijela Odluku o objavljivanju mnogostranih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju pristupa (akcesije), a među njima i Europske konvencije – Vidi NN – Međunarodni ugovori br. 6/94 od 6. lipnja 1994. godine. Navedenu Konvenciju Republika Hrvatska je ratificirala 27. siječnja 1993. godine, dok je stupila na snagu 01. ožujka 1993. godine.

državama najprije uređeno zakonodavstvo koje je uređivalo nedolično ponašanje gledatelja na sportskim natjecanjima i koje se uglavnom temeljilo na Konvenciji. Najveći broj tih država upravo je prolazio ono što sada neke države prolaze, među njima i Hrvatska, te se u sada njima pokušava urediti zakonodavstvo glede suzbijanja, sprječavanja i oštrog sankcioniranja protupravnog ponašanja na sportskim natjecanjima. Prema tome, upravo je tragedija na Heyselu bila jedan od glavnih razlog ubrzanog donošenja Konvencije, a uz to, odmah nakon donošenja Konvencije mnoge države počele su uređivati svoje zakonodavstvo u cilju osiguranja sigurnosti gledatelja, natjecatelja i ostalih sudionika sportskih natjecanja. Prvenstveno se to odnosilo na Veliku Britaniju koja je 1985. godine donijela Zakon o sportskim priredbama, a godinu dana poslije i Zakon o javnom redu i miru. Uz ranije postojeći Zakon o policijskoj proceduri u prikupljanju dokaza u kaznenom postupku iz 1984. godine kada je policija dobila ovlasti pretraživati i nadzirati navijačke huligane, Velika Britanija je bila među prvima koja je oštro krenula u borbu protiv nasilja na sportskim natjecanjima. Isto tako, odmah nakon tragedije u Heyselu i Italija je uredila svoje zakonodavstvo te donijela odgovarajuće propise. Zanimljivo je da Francuska sve do 1993. godine nije imala nikakve propise glede sigurnosti na sportskim natjecanjima tako da je tek te godine donese tzv. Zakon gđe Alliot-Marie. Iako se taj zakon duže vrijeme pripremao, tek je događaj na stadionu Parc des Princes 28. kolovoza 1993. godine ubrzao njegovo donošenje i to kada su televizijski gledatelji u izravnom prijenosu utakmice PSG-Caen gledali premlaćivanje zapovjednika interventne policije.³ Uglavnom, donošenjem Konvencije, mnoge države su tek tada krenule u uređenje svog zakonodavstva glede suzbijanja, sprječavanja i sankcioniranja protupravnih navijačkih ponašanja.

Osnovni cilj Konvencije bio je da sve države članice Vijeća Europe i druge države članice, potpisnice Europske kulturne konvencije, poduzmu odgovarajuće mjere te u svoja zakonodavstva, sukladno ustavnim ovlastima, ugrade odredbe koje bi mogle spriječiti i nadzirati protupravna ponašanja na sportskim natjecanjima. Dakle, donošenjem Konvencije države potpisnice nisu se oslobodile svoje odgovornosti već su se obvezale donijeti odgovarajuće propise s ciljem suzbijanja protupravnih ponašanja na sportskim natjecanjima. Iako je u naslovu Konvencije istaknuto da bi se ona posebice odnosila na nogometne utakmice važno je naglasiti kako je cilj Konvencije poduzeti odgovarajuće korake ne samo na nogometnim utakmicama, već na svim sportskim događanjima gdje se može očekivati nasilje. Da bi se mogle uspješno poduzeti odgovarajuće mjere u suzbijanju nešportskih ponašanja na sportskim natjecanjima potrebno je da se sva nadležna javna tijela i sportski savezi udruže u rješavanju tog problema jer se jedino tako može postići cilj Konvencije. Upravo je Konvencija glede prevencije, nadziranja nasilja i nešportskog ponašanja na sportskim natjecanjima bila temelj koji je poslužio ne samo za uređenje našeg zakonodavstva kada je u pitanju nasilje na sportskim natjecanjima, već i za najveći broj drugih europskih država.

³ Bodin, D; Robene, L; Heas, S: op. cit., str. 51.

Osim Konvencije, Vijeće Europe je donijelo veliki broj Preporuka⁴, od kojih smatramo potrebnim navesti sljedeće:

- Preporuka 93/1 o mjerama koje moraju poduzeti organizatori nogometnih utakmica i javne vlasti, donesena 1993. godine (Recommendation to Parties on Measures to be taken by the Organisers of Football Matches and Public Authorities - 93/1),
- Preporuka 94/1 Stalne komisije Konvencije o mjerama koje se moraju poduzeti glede dvoranskih športskih natjecanja koja u sebi uključuju visoki stupanj rizika, donesena 1994. godine (Recommendation to parties on measures to be taken by organisers and public authorities concerning high-risk indoor sports events (94/1),
- Preporuka stranaka o kontrolnom popisu mjera koje trebaju poduzeti organizatori stručnih sportskih događaja i od strane javnih vlasti, donesena 2007. godine (Recommendation to parties on the Checklist of measures to be taken by the organisers of professional sporting events and by the public authorities - 2007)
- Preporuka 2001/6 o sprječavanju rasizma, ksenofobije i rasne netrpeljivosti u športu, donesena 2001. godine, a stupila na snagu 2002. godine (Recommendation on the prevention of racism, xenophobia and racial intolerance in sport 2001/6)
- Preporuka 2003/1 Stalne komisije o ulozi društvenih i edukativnih mjera u prevenciji nasilja u sportu i priručnika o prevenciji nasilja u športu (Recommendation of the Standing Committee on the role of the social and educative measures in the prevention of violence in sport and the handbook on the prevention of violence in sport, donesena 2003. godine,
- Preporuka 2002/1 o smjernicama za prodaju karata na međunarodnim nogometnim utakmicama - momčadi i nacije, donesena 2001. godine (Recommendation on guidelines for ticket sales at international football matches - teams and nations 2002/1),
- Preporuka 90/1 o smjernicama za stranke za provedbu članka 5. Konvencije: identifikaciju i tretman prijestupnika, donesena 1990. godine (Recommendation on guidelines to the Parties for the implementation to Article 5 of the Convention: identification and treatment of offenders (90/1).

Iako su do današnjeg dana donesene i mnoge druge Preporuke, koje će se ujedno donositi i u budućnosti, Vijeće Europe nije se samo ograničavalo na njihovom donošenju već je preuzelo i obvezu provođenja nadzora u svezi preuzetih obveza od strane država potpisnica. Naime to stoga jer ukoliko bi se Vijeće Europe samo ograničilo na donošenje Konvencija i Preporuka, a ne bi uspostavilo sustav nadzora njihovog provođenja, moglo bi se dogoditi da je s jedna strane Europska unija ozbiljno pristupila rješavanju tog problema, dok s druge strane takvu ozbiljnost ne pokazuju države potpisnice. Upravo zato prije početka održavanja

⁴ Vidjeti http://www.coe.int/t/dg4/sport/resources/violencetexts_en.asp

velikih športskih događaja (npr. Svjetskog ili Europskog prvenstva), Stalna komisija Konvencije održava niz sastanaka s državama domaćinima tih velikih manifestacija u cilju provođenja svih potrebnih mjera radi suzbijanja nešportskih ponašanja na športskim natjecanjima. Prema tome, Europska unija poduzela je veliki broj mjera radi suzbijanja nešportskih ponašanja na športskim natjecanjima, a njihova zadaće je: otkrivanje i pokretanje postupka protiv navijačkih huligana, onemogućavanje takvim osobama da napuštaju svoju državu u vrijeme održavanja međunarodnih športskih natjecanja, zabrana ulaska takvim osobama u države gdje se održavaju športska natjecanja te uspostavljanje međunarodne suradnje radi suzbijanja protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima.⁵

ZAKON O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA Narodne novine br. 117/03, 71/06 i 43/09

Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (u daljnjem tekstu: ZSNŠN) usvojen je na sjednici Hrvatskog sabora dana 15. srpnja 2003. godine, a stupio je na snagu dana 23. srpnja 2003. godine kada je i objavljen u NN br. 117/03.

Već je ranije rečeno kako do donošenja ZSNŠN u Republici Hrvatskoj nije bio donesen zakon sukladno propisima Konvencije, a koji bi se odnosio na sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje nereda i nasilja na športskim natjecanjima. Takvu problematiku uređivali su dijelom samo neki zakoni i to Zakon o javnom okupljanju (NN br. 128/99) – u daljnjem tekstu ZJO, Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira (NN br. 5/90) – u daljnjem tekstu ZPJM, neke odredbe Kaznenog zakona (NN br. 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 i 152/08) – u daljnjem tekstu KZ i Zakon o kaznenom postupku (NN br. 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 115/06, 152/08 i 76/09) – u daljnjem tekstu ZKP i dr.

S druge strane porast protupravnih ponašanja iz dana u dan bio je sve veći tako da je prema podacima MUP-a RH za 2001. godinu zabilježeno 47 nasilja na nogometnim utakmicama. Ta nasilja su se prvenstveno događala u međusobnim sukobima navijačkih skupina, pri čemu je dolazilo do činjenja prekršaja i kaznenih djela. U svim tim neredima ozlijeđeno je 89 navijača, od čega 11 teško, oštećeno je 20 autobusa, 36 policijskih vozila, 2 osobna vozila i 1 tramvaj. Privedeno je ukupno 337 navijača, s time da su protiv njih 47 podnesene kaznene prijave, dok je protiv njih 228 podnesen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.⁶ Upravo radi toga je trebalo donijeti zakon koji bi na jednom mjestu sadržavao sve gore navedeno, a koji bi bio u skladu s Konvencijom te propisima nekih od država koje već od ranije imaju iskustva s tom materijom. Osim toga, veliku potporu

⁵ Bodin, D; Robene, L; Heas, S: op. cit., str. 53.

⁶ Radi se o podacima koji su bili navedeni u nacrtu Prijedloga Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima te Konačnom prijedlogu tog Zakona od 18. lipnja 2003. godine – www.vlada.hr

u sprječavanju i suzbijanju nasilja na športskim natjecanjima svakako daje i Međunarodni olimpijski odbor te međunarodni športski savezi jer je svima cilj da se na športskim natjecanjima i oko njih događa što manje izgređa.

Općepoznato je kako donošenje jednog zakona može postići rezultate jedino ako se naprave dobre pripreme zakona (u njegovom donošenju potrebno je sudjelovanje praktičara i teoretičara), osigura potrebna infrastruktura glede provođenja zakona te ako se ne pristupa njegovom žurnom donošenju. Ukoliko jedna od tih karika zakaže postoji bojazan da dođe do njegove izmjene, što i nije problem jer ne treba biti isključiv i držati kako jednom donesen zakon ne treba mijenjati, dopunjavati ga, ispravljati greške i sl. Osim toga, razlog izmjene zakona može biti i u činjenici da je došlo do novih oblika protupravnih ponašanja, novih pojava i situacija u društvu i sl. To sve treba prihvatiti kao normalnu pojavu i pribjegavati izmjeni kada je god to potrebno. Zato i kažemo da prije donošenja zakona treba pristupiti studiozno jer se jedino na taj način može osigurati kvaliteta jednog zakona.

Kada je u pitanju ZSNŠN, tijekom vremena se uočilo da njegovim donošenjem nisu riješena neka važna pitanja te da je trebalo pristupiti njegovoj izmjeni. Prije svega treba istaknuti kako se ukazao problem, koji nije bio riješen ZSNŠN, a odnosi se nemogućnost kvalitetne provjere izrečene sigurnosne i zaštitne mjere koja se odnosi na zabranu prisustvovanja športskim natjecanjima te eventualno sankcioniranje osobe koja prekrši takvu mjeru.

S druge strane, prilikom primjenjivanja ZSNŠN uočeno je kako unatoč sankcioniranju počinitelja najtežih oblika protupravnih ponašanja nije postignut cilj donošenja zakona budući da su se i dalje bilježili teži oblici protupravnih ponašanja, a pojedini počinitelji unatoč podnesenim prijavama i sankcioniranju i dalje su se ponovno pojavljivali kao počinitelji protupravnih ponašanja. Izrečene kazne počiniteljima pokazale su se dosta blagima, a razlog tome treba tražiti i u činjenici da su propisane kazne ZSNŠN dosta blage. Sve to je ukazivalo da treba pristupiti izmjeni i dopuni ZSNŠN.

Iz podataka navedenih u Konačnom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima⁷ vidljivo je kako su djelatnici policije, radi različitih oblika protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima, prekršajnim sudovima u Republici Hrvatskoj podnijeli od početka primjene ZSNŠN pa do 31. prosinca 2005. godine, ukupno 1355 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv 1581 osobe. Od toga je na prekršajne sudove dovedeno 189 osoba, dok je protiv ostalih prekršajni postupak pokrenut redovitim putem. Djelatnici policije su također, a sukladno odredbama čl. 25 i 26. ZSNŠN, preventivno priveli ukupno 2255 osoba koje su dolazile na športska natjecanja budući da su svojim ponašanjima izazivali osnovanu sumnju da su pod utjecajem alkohola, opojnih droga ili su se drukčije protupravno ponašale.

⁷ Vidjeti Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima iz 2003. godine – www.vlada.hr

Sve te osobe su preventivno privedene u policijske postaje te su bile zadržane do završetka športskog natjecanja.

Iz strukture prekršaja razvidno je kako u protupravnim ponašanjima prevladava posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića, posjedovanje pirotehničkih sredstava i predmeta pogodnih za nanošenje ozljeda i stvaranje nereda za vrijeme dolaska na natjecanje, paljenje i bacanje pirotehničkih sredstava, sudjelovanje u tučnjavi i neredima, unošenje u športski objekt alkoholnih pića, droga i pirotehničkih sredstava, nedozvoljeni ulazak i bacanje predmeta u natjecateljski prostor te oštećenje i uništenje imovine.

Najveći broj nereda zabilježen je na nogometnim natjecanjima i to ukupno na 244 utakmice, dok su na svim ostalim športskim natjecanjima neredi zabilježeni u 34 slučaja. Od početka primjene Zakona pa do 31. prosinca 2005. godine u tučnjavama je ozlijeđeno 110 navijača, a prilikom poduzimanja mjera ozlijeđeno je 19 policijskih službenika, te je u neredima oštećeno 27 autobusa, 63 osobna automobila, 21 tramvaj i tri željeznička vagona. Uočen je i novi trend u razvoju fenomena nasilja pa se ono u posljednje vrijeme sa stadiona nastoji prenijeti na pravce putovanja navijača. I dok je ranije do nasilja u većoj mjeri dolazilo na stadionima i oko stadiona, u posljednje vrijeme obilježje nasilja je oštećivanje osobnih automobila, autobusa i vlakova kojima navijači putuju, krađe iz trgovina, ugostiteljskih objekata i benzinskih postaja na pravicima putovanja, sukobi organiziranih skupina na određenim punktovima, kao što su naplatne rampe auto cesta te parkirališta i odmorišta.

U najvećem broju nereda sudjeluju osobe koje protupravna ponašanja čine u povratu.

U neredima sudjeluje znatan broj mlađih osoba. U navedenom razdoblju protiv maloljetnika podnijeto je 147, a protiv mlađih punoljetnika 260 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, dok su protiv 5 maloljetnika i 21 mlađeg punoljetnika podnijete kaznene prijave.

Kod većine navijača protupravna ponašanja povezana su s konzumiranjem alkoholnih pića, a u posljednje vrijeme sve je prisutnije konzumiranje opojnih droga te su takvi navijači i znatno agresivniji. Organizatori športskih natjecanja još uvijek ne poduzimaju dovoljne mjere radi sprječavanja i suzbijanja nereda i nasilja na športskim natjecanjima niti pravovremeno i aktivno sudjeluju u postupcima pripreme, organizacije i održavanja športskih natjecanja. Prekršajnim sudovima policija je podnijela 1355 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih su sudovi riješili 749. Nakon provedenih postupaka prekršajni sudovi su izrekli 622 novčane kazne u prosječnom iznosu 981,00 kune (raspon se kreće od 500,00 do 1500,00 kuna), 10 kazni zatvora u prosječnom trajanju od osam dana, 36 zaštitnih mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima u trajanju od jedne godine, 64 opomene, 24 uvjetne osude i 22 odgojne mjere.

Osim zaštitnih mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima izrečenim u prekršajnom postupku, Županijski sud u Zagrebu i Prekršajni sud u Solinu po jednoj osobi izrekli su mjeru opreza zabrane približavanja športskom objektu i

mjestima održavanja svih nogometnih utakmica kluba za koji navija na udaljenosti od 500 m, a mjera traje dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti sudske odluke. Jednako tako, sud je od početka primjene Zakona pa do 31. prosinca 2005. godine izrekao 476 zaštitnih mjera oduzimanja predmeta.

Zbog svega toga zakonodavac se odlučio na izmjenu i dopunu ZSNŠN pa je stoga na sjednici Hrvatskog sabora dana 09. lipnja 2006. godine usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (u daljnjem tekstu: ZIDZSNŠN 2006), koji je objavljen u NN br. 71/06 od 28. lipnja 2006. godine.

Kao što smo već ranije istaknuli, ZSNŠN nije bilo riješeno pitanje izvršenja zaštitne mjere zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjem s obzirom da se osoba kojoj je bila izrečena zaštitna mjera nije bila obvezna javljati policiji uoči ili za vrijeme športskog natjecanja⁸, pa je stoga ZIDZSNŠN 2006. u tom dijelu napravio određene izmjene tako da je propisana obveza osobi kojoj je izrečena takva zaštitna, odnosno sigurnosna mjera te je takva osoba dužna najkasnije dva sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta i javiti se dežurnom policijskom službeniku.⁹ Navedena izmjena dovela je do toga da se na taj način olakšao rad policiji glede izrečenih mjera, dok je s druge strane propisana i sankcija za one počinitelje koji za vrijeme zaštitne ili sigurnosne mjere ne pristupe u policijsku postaju.¹⁰ Ova izmjena pokazala se učinkovita s obzirom da je uspostavljen kvalitetan nadzor nad osobama protiv kojih je bila izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera (prema podacima MUP-a RH čak 97% takvih osoba javljalo se policijskim postajama), a svi oni koji se nisu pridržavali te obveze, prema njima su se redovito pokretali prekršajni postupci sukladno zakonskim ovlastima.¹¹

Jedna od važnih novina ZIDZSNŠN 2006. jest ustrojavanje i vođenje Zbirke podataka prijestupnika i događaja na športskim natjecanjima.¹² Prema tim izmjenama i dopunama Zbirka podataka sadrži osobne podatke o navijačima (ime

⁸ Čl. 32 i 34. ZSNŠN

⁹ Vidjeti čl. 35a ZSNŠN (sadržan u čl. 14. ZIDZSNŠN 2006)

¹⁰ Čl. 39a ZSNŠN (sadržan u čl. 18. ZIDZSNŠN 2006)

¹¹ Visoki Prekršajni sud Republike Hrvatske je u svom rješenju br. JŽ-2953/2007 od 21. siječnja 2009. godine pored ostalog naveo: ...Naime, odredbom čl. 39.a st. 2. ZSNŠN (NN br. 117/03 i br. 71/06) propisano je između ostalog da će se kazniti osoba, koja za vrijeme zaštitne mjere ne pristupi u policijsku postaju i ne javi se dežurnom policijskom službeniku (čl. 35.a st. 1. istog Zakona) što je okrivljenik u svom iskazu i priznao. Nadalje, u čl. 35.a st. 1. istog Zakona između ostalog propisano je ako okrivljenik ne postupi na gore propisani način i ne javi se uslijed nemogućnosti zbog zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, da je dužan javiti telefonom i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ako je odsutan iz mjesta prebivališta, a nalazi se u Republici Hrvatskoj, dužan je pristupiti u najbližu policijsku postaju i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ova odredba saadržana je i u zaštitnoj mjeri koja je primijenjena prema okrivljeniku rješenjem Prekršajnog suda u Zagrebu br. VII-J-D-1219-2007. godine od 25. ožujka 2007. godine. Slijedom navedenog, okolnost na koju se okrivljenik poziva i drži odlučnim činjenicama, da nije znao za utakmicu jer zbog obveza nije pratio dnevni tisak ili slaba medijska praćenost utakmice, nisu okolnost koja bi ispričala okrivljenika za djelo prekršaja za koji se tereti, jer za to nema zakonskog uporišta...

¹² Čl. 39b ZSNŠN (sadržan u čl. 18. ZIDZSNŠN 2006)

i prezime, ime oca/majke, datum i mjesto rođenja, spol, nadimak, pseudonim, zanimanje, pripadnost klubu navijača ili navijačkoj skupini, fotografiju te svaku informaciju koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati), podatke o navijačkim skupinama sklonim nasilju i nedoličnom ponašanju, podnesenim kaznenim prijavama i zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka; izrečenim mjerama opreza, kaznama, sigurnosnim i zaštitnim mjerama; dovedenim i zadržanim osobama te podatke dobivene od inozemnih policijskih tijela. Ti podaci se čuvaju deset godina i mogu se koristiti za razmjenu u okviru međunarodne policijske suradnje, a mogu se davati i drugim korisnicima sukladno propisu kojim se uređuje zaštita osobnih podataka. Iz ove odredbe je razvidno kako je kaznena politika prije svega usmjerena na sve one koji čine prekršaje u povratu i koji unatoč sudskim odlukama nastavljaju s činjenjem prekršaja budući da se jedino redovitim nadzorom tih osoba i većim kaznama može utjecati na suzbijanje protupravnog ponašanja i nereda na športskim natjecanjima. Ustrojavanjem i vođenjem Zbirke podataka prijestupnika na športskim natjecanjima, koja se vodi kao centralna Zbirka, odnosno baza podataka, Republika Hrvatska postala je jedna od rijetkih država u svijetu s takvom Zbirkom i koja je u svakom trenutku dostupna policiji. To je svakako bitan doprinos naše države radi usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s europskim, te sigurnosti gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika športskog natjecanja.

Nadalje, važno je kako je i glede pokretanja prekršajnog postupka došlo do značajnih izmjena. Naime, odredbom čl. 31. st. 2. ZSNŠN bilo je propisano kako prekršajni postupak za prekršaje propisane tim Zakonom pokreće policijska uprava nadležna za mjesto održavanja športskog natjecanja, a može i organizator športskog natjecanja. Odredbom, čl. 11. ZIDZSNŠN 2006. izbrisan je navedeni stavak, a što znači da je zakonodavac ovu odredbu uskladio s Zakonom o prekršajima (NN br. 88/02, 122/02, 187/03, 105/04 i 127/04 – u daljnjem tekstu: ZP) odnosno čl. 170. navedenog Zakona prema kojemu prekršajni postupak mogu pokrenuti državni odvjetnik, tijela uprave u čiju nadležnost spada neposredno provođenje ili nadzor nad provođenjem propisa kojima su propisani prekršaji, nadležna inspeksijska tijela ili pravne osobe s javnim ovlastima. Ako ta tijela ne pokrenu postupak, to mogu učiniti tijela višeg stupnja u čiju nadležnost spada nadzor nad provođenjem određenog propisa. Međutim, stupanjem na snagu novog Prekršajnog zakona (Narodne novine br. 107/07 – u daljnjem tekstu: PZ) propisano je kako su za prekršajni progon ovlašteni sljedeći tužitelji: državni odvjetnik, tijelo državne uprave, pravna osoba s javnim ovlastima te oštećenik.¹³

Isto tako, u ZIDZSNŠN 2006., uz ostale izmjene, napravljene su i izmjene koje se odnose na propisane kazne s obzirom su prema mišljenju predlagatelja zakona izrečene kazne bile neprimjereno niske, uvijek bliže donjem minimumu propisane kazne tako da se postavljalno pitanje blagosti tih kazni¹⁴. Tako, za prekršaj koji počini organizator športskog natjecanja propisane su kazne od

¹³ Vidi čl. 109. st. 1. PZ

¹⁴ Vidjeti čl. 37 do 39 ZSNŠN

2.000,00 do 100.000,00 kuna (ovisno o prekršaju), dok se za prekršaj odgovorna osoba organizatora športskog natjecanja može kazniti od 500,00 do 10.000,00 kuna (ovisno o prekršaju). Što se tiče prekršaja fizičkih osoba, one se mogu kazniti novčanom kaznom od 500,00 kuna do 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri dana do najdulje 30 dana. Prema ZIDZSNŠN 2006. te kazne su povećane tako da je za prekršaj koji počini organizator športskog natjecanja propisana kazna od 5.000,00 do 100.000,00 kuna (ovisno o prekršaju), dok se za prekršaj odgovorna osoba organizatora športskog natjecanja može kazniti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna (ovisno o prekršaju). Što se tiče prekršaja fizičkih osoba, one se mogu kazniti novčanom kaznom u rasponu od 1.000,00 kuna do 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri dana do najdulje 30 dana (ovisno o kojem se prekršaju radi).

S gore navedenim izmjenama postignuta je učinkovitost ZSNŠN, ali se opravdano postavlja pitanje zbog čega je trebalo čekati gotovo tri godine da se naprave navedene izmjene ZSNŠN, pogotovu stoga što su na te probleme konstantno ukazivali prekršajni sudovi, a uz to, zaštitne mjere zabrane prisustvovanja na određenim športskim natjecanjima i javljanja u nadležnu policijsku postaju, već od ranije su propisale neke države Europske unije poput Engleske, Njemačke, Portugala i dr., koje su zasigurno imale sličnih ili još većih problema s počiniteljima protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima. Tako npr. u zakonodavstvu Portugala koje se odnosi na sprječavanje protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima sudac može počinitelju prekršaja naložiti zabranu dolaska na športska natjecanja gdje se god takav prekršaj može dogoditi, odnosno ponoviti. Uz tu zabranu, počinitelju se može kumulativno izreći i obveza da se u određeno vrijeme (npr. u vrijeme odigravanja utakmica) javlja sudu ili policiji, ali da se pri tome vodi računa profesionalnim obvezama i prebivalištu počinitelja. Slične mjere propisane su i u zakonodavstvima Savezne Republike Njemačke, Belgije, Nizozemske, Velike Britanije i dr.¹⁵

Unatoč ZIDZSNŠN 2006., pojavili su se novi problemi uslijed čega je trebalo napraviti dodatne izmjene i dopune ZSNŠN. Naime, izmjenama ZSNŠN povećala se učinkovitost u suzbijanju protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima, ali se istovremeno dogodilo to da su navijački huligani osjetili to povećanje učinkovitosti te su sve ono što ime je bilo zabranjeno raditi u Republici Hrvatskoj, nastavili raditi u inozemstvu na gostovanju domaćih klubova ili reprezentacije.¹⁶ Naravno da im je u tome pomogao i nedostatak zakonskih rješenja u pojedinim stranim državama gdje su činili te neredne, kao i nesnalaženje i nespornost djelatnika policije u rješavanju tih problema budući da nisu imali iskustva u takvim stvarima.¹⁷ Sve to je ukazalo na još jednu nužnu promjenu ZSNŠN kako bi se

¹⁵ Vidjeti o tome u Konačnom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nerada na športskim natjecanjima iz 2006. godine – www.vlada.hr

¹⁶ U zadnjih nekoliko godina zabilježeni su neredi navijačkih huligana iz Republike Hrvatske na utakmicama u Sloveniji, Mađarskoj, Austriji, Malti ...

¹⁷ Zadnji neredni navijačkih huligana iz Hrvatske dogodili su se u Rumunjskoj 01. listopada 2009. godine kada su pojedini navijači Bad Blue Boys napravili nered u centru Temišvara prilikom gostovanja NK Dinama.

spriječili izgredi navijačkih huligana u zemlji i inozemstvu te da se još kvalitetnije osigura sigurnost gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika športskih natjecanja.

Najnovijom analizom MUP RH¹⁸ utvrđeno je kako su djelatnici policije od početka primjene ZSNŠN, dakle od 23. srpnja 2003. godine, pa do 12. prosinca 2008. godine prekršajnim sudovima prijavili radi različitih oblika protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima ukupno 4.217 osoba, od čega 2.143 osobu po odredbama ZSNŠN. U tom vremenskom razdoblju u tučnjavama je ozlijeđeno 324 osobe (295 osoba zadobilo je lake tjelesne ozljede, 29 teške tjelesne ozljede), a prilikom intervencija ozlijeđeno je 54 djelatnika policije (51 djelatnik policije zadobio je laku tjelesnu ozljedu, 3 tešku tjelesnu ozljedu), u neredima je oštećeno 38 autobusa, 31 službeno vozilo MUP-a RH, 141 osobni automobil, 35 tramvaja i 7 željezničkih vagona.

Imajući u vidu da je ponovno bilo nužno reagirati glede izmjena i dopuna ZSNŠN, na sjednici Hrvatskog Sabora dana 27. ožujka 2009. godine usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima (u daljnjem tekstu: ZIDZSNŠN 2009), koji je objavljen u NN br. 43/09 od 8. travnja 2009. godine.

U ovom radu dat će se prvenstveno prikaz onih izmjena i dopuna ZSNŠN koje se odnose na protupravna ponašanja i sankcije budući da je i predlagatelj zakona u svom konačnom prijedlogu ZIDZSNŠN ukazivao kako je potrebno točno odrediti koja su to protupravna ponašanja te povisiti postojeće sankcije za počinitelje.

Tako, najprije treba istaknuti kako je izmijenjen čl. 4. st. 1. ZSNŠN tako da se sada kao protupravna ponašanja smatraju¹⁹:

– posjedovanje ili konzumiranje opojnih droga te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,

– pokušaj unošenja ili unošenje u športski objekt alkoholnih i drugih pića koja sadrže više od 2% alkohola, opojnih droga, pirotehničkih sredstava, oružja i drugih predmeta koji su prema prosudbi redara pogodni za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja,

– pokušaj ulaska, dolazak i boravak na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,8 g/kg alkohola u krvi, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka ili odbijanje podvrgavanju ispitivanja alkoholiziranosti mjernim uređajem,

– pokušaj unošenja, unošenje i isticanje transparenta, zastave ili druge stvari s tekstom, slikom, znakom ili drugim obilježjem kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti,

– bacanje predmeta u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor,

¹⁸ Vidjeti o tome u Konačnom prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima iz 2009. godine – www.vlada.hr

¹⁹ Čl. 2. ZIDZSNŠN 2009.

- pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti,
- paljenje i bacanje pirotehničkih sredstava,
- paljenje ili uništavanje na drugi način navijačkih rekvizita i drugih predmeta,
- pozivanje i poticanje na tučnjavu ili na napad na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju,
- poticanje i sudjelovanje u tučnjavi ili napadima na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše i druge sudionike u športskom natjecanju,
- pokušaj nedopuštenog ulaska ili nedopušten ulazak u natjecateljski prostor ili u gledateljski prostor ili prostor koji je namijenjen sucima ili drugim osobama koje sudjeluju u športskom natjecanju,
- boravak i zadržavanje na mjestu u gledateljskom prostoru za koje se ne posjeduje ulaznica ili odgovarajuća isprava izdana od strane organizatora,
- oštećenje ili uništavanje dijelova športskog objekta, prijevoznih sredstva i druge imovine.

Sva ta protupravna ponašanja mogu biti ostvarena tijekom čitavog razdoblja od polaska, putovanja, trajanja natjecanja do povratka s športskog natjecanja, s time da se protupravna ponašanja opisana u podstavcima 3, 4, 5 i 11. mogu počinuti i u pokušaju.

Dakle, sada je taksativno navedeno trinaest protupravnih ponašanja za razliku od ranije kada ih je bilo jedanaest, s time da je još u st. 2. navedeno i četrnaesto protupravno ponašanje, ali jedino u slučaju ako je neko od protupravnih ponašanja iz st. 1. ostvareno uz maskiranje lica radi prikrivanja identiteta, tako da će se tada takvo maskiranje smatrati protupravnim ponašanjem. Prema tome, ako je netko maskiran i ne čini protupravno ponašanje, tada to nije prekršaj, ali ako je netko maskiran te je počinio protupravno ponašanje iz st. 1., tada će počinitelj uz to protupravno ponašanje odgovarati i za maskiranje koje će tada predstavljati protupravno ponašanje. Razlog zbog čega maskiranje u takvim slučajevima predstavlja protupravno ponašanje treba prvenstveno tražiti u činjenici što počinitelj na takav način prikriva svoj identitet i želi izbjeći odgovornost budući da mu je cilj ne biti prepoznat (putem video zapisa ili prepoznavanjem putem svjedoka).

Osim toga, kao protupravno ponašanje u st. 1., za razliku od ranije, sada se smatra i pokušaj ulaska, dolazak i boravak na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,8 g/kg alkohola u krvi, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka. Ispitivanje alkoholiziranosti u takvim slučajevima obavljat će se odgovarajućim mjerenim uređajem, a ako bi se netko odbio podvrgnuti ispitivanju alkoholiziranosti, tada će i takvo postupanje predstavljati protupravno ponašanje.

Isto tako, za razliku od ranije propisanih oblika protupravnih ponašanja, sada se kao protupravno ponašanje smatra boravak i zadržavanje na mjestu u gledateljskom prostoru za koje se ne posjeduje ulaznica ili odgovarajuća isprava izdana od strane organizatora. Kao razlog uvođenja takvog oblika protupravnog ponašanja predlagatelj zakona vidi u činjenici da se takvim ponašanjem stvara nered među gledateljima u gledateljskom prostoru, a radi čega može doći do daljnjih protupravnih ponašanja.

Iako je ranijom odredbom čl. 21. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) bilo propisano kako na prostoru športskog objekta nije dozvoljena prodaja i distribucija alkoholnih pića, sada je nadopunjena ta odredba na način da je dodan i st. 2. u kojemu je navedeno kako nacionalni športski savezi, uz prethodnu suglasnost policije, iznimno mogu dopustiti prodaju i distribuciju pića s koncentracijom alkohola od 6%, u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama, u športskim objektima na športskim natjecanjima koja nisu označena kao visokorizična natjecanja prema odredbama čl. 5. st. 1. i čl. 6. st. 1. ZSNŠN²⁰ (NN br. 117/03 i 71/06). O tome koja su visokorizična natjecanja procjenjuje organizator športskog natjecanja u suradnji s nadležnim policijskim tijelom.

ZIDZSNŠN 2009. napravljena je izmjena i dopuna čl. 25. ZSNŠN²¹ (NN br. 117/03 i 71/06) na način da je policija ovlaštena osobi koja se izjasni ili je prema okolnostima očigledno da ide na športsko natjecanje, a svojim ponašanjem izaziva osnovanu sumnju da je pod utjecajem alkohola ili opojnih droga ili se drugačije protupravno ponaša utvrditi identitet, pregledati nosi li alkoholno piće ili opojne droge, pirotehnička sredstva, oružje i druga sredstva pogodna za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, nosi li transparente, zastave, simbole i sl. koji sadržavaju rasističke ili druge poruke koje mogu izazvati nesnošljivost, oduzeti joj takve stvari, podvrgnuti je utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu mjerenjem količine alkohola u litri izdahnutog zraka odgovarajućim mjernim uređajem, udaljiti je iz sredstava javnog prometa, zabraniti joj dolazak u mjesto športskog natjecanja ili ulazak u športski objekt, zadržati je do isteka vremena od dva sata nakon završetka športskog natjecanja. Dakle, izmijenjena se odnosi na to da policija može gore navedenu osobu podvrgnuti utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu mjerenjem količine alkohola u litri izdahnutog zraka odgovarajućim mjernim uređajem, što ranije nije bilo izričito propisano.

Ranijom odredbom čl. 28. st. 1. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) bilo je propisano kako policija, ukoliko ocijeni da uslijed protupravnog ponašanja gledatelja u športskom objektu i/ili u njegovoj okolini prije početka športskog natjecanja prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja, može zabraniti održavanje športskog natjecanja, dok je u st. 2. istog članka navedeno kako policija, ukoliko ocijeni da uslijed protupravnog ponašanja gledatelja za vrijeme održavanja športskog natjecanja prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja, **može zatražiti** od službenih osoba koje vode športsko natjecanje da privremeno ili trajno prekinu

²⁰ Čl. 7. ZIDZSNŠN 2009.

²¹ Čl. 8. ZIDZSNŠN 2009.

športsko natjecanje. ZIDZSNŠN 2009. je i u tom članku napravio izmjenu²² na način da je u st. 2. riječi „može zatražiti“ zamijenio riječima „zatražit će“. Čl. 28. st. 3. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) je ostao nepromijenjen²³, dok je iza st. 3. dodan st. 4. koji glasi: Kada je za vrijeme održavanja športskog natjecanja došlo do protupravnog ponašanja gledatelja u većem opsegu policija će predložiti službenim osobama koje vode natjecanje da privremeno ili trajno prekinu športsko natjecanje.

Već je ranije bilo rečeno kako prekršajni sud može, sukladno odredbi čl. 32. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06), počinitelju prekršaja uz novčanu kaznu i kaznu zatvora, pored zaštitnih mjera propisanih PZ, izreći i zaštitnu mjeru zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima u trajanju koje ne može biti kraće od jedne godine niti duže od dvije godine računajući od pravomoćnosti sudske odluke. Nadalje, odredbom čl. 35.a. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) propisano je kako je osoba kojoj je izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima ili mjera opreza, dužna najkasnije dva sata prije početka određenog športskoga natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta, javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja, kao i za vrijeme od njegova izlaska iz policijske postaje do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. Ako je u tome onemogućena zbog zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, dužna se javiti telefonom i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta, a nalazi se u Republici Hrvatskoj, dužna je pristupiti u najbližu policijsku postaju i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi. Policija je ovlaštena provjeriti nalazi li se ta osoba na danoj adresi. Policija može, za osobom koja nije pristupila u nadležnu ili najbližu policijsku postaju i javila se dežurnom policijskom službeniku te za koju se provjeriti utvrdilo da se ne nalazi na danoj adresi, raspisati potragu radi dovođenja sucu za prekršaje. Policija će prekršajnom sudu dovesti gore navedenu osobu ako je zatečena u prostoru športskog objekta ili je njezina prisutnost utvrđena pregledom zapisa videonadzora od organizatora športskog natjecanja ili videonadzora kojeg je obavila policija.

Međutim, iako je ranije propisana zaštita odnosno sigurnosna mjera postigla veliki uspjeh budući da je uspostavljen kvalitetan nadzor nad osobama prema kojima su bile izrečene takve mjere, i dalje su se ukazivali određeni problemi, posebno prema onim navijačkim huliganima koji su odlazili u druge države prilikom održavanja športskih natjecanja te su tamo činili nered. U tom smislu,

²² Vidjeti čl. 9. ZIDZSNŠN 2009.

²³ Čl. 28. st. 3. ZSNŠN glasi: Ukoliko policija ocijeni da organizator športskog natjecanja nije poduzeo mjere iz čl. 5 i čl. 6. st. 5. ZSNŠN (naime, radi se o mjerama koje se odnose na sigurnost u postupku pripreme, organiziranja i održavanja športskog natjecanja), a uslijed čega prijeto opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja, zabraniti će održavanje športskog natjecanja

zakonodavac je pristupio izmjeni čl. 32. ZSNŠN²⁴ (NN br. 117/03 i 71/06), te je iz tog članka dodao čl. 32.a²⁵, dok je izbrisao čl. 35. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) zbog nemogućnosti njegove primjene i usklađenosti s odredbama PZ te čl. 35.a s obzirom da je nadzor nad osobama u odnosu na koje je izrečena zaštitna,

²⁴ Članak 32. ZSNŠN sada glasi:

(1) Prekršajni sud može počinitelju prekršaja propisanog ovim Zakonom uz novčanu kaznu i kaznu zatvora, pored zaštitnih mjera i mjera opreza propisanih PZ izreći i zaštitnu mjeru:

– zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske s obvezom javljanja u policijsku postaju,

– zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske s obvezom boravka u policijskoj postaji,

– zabrane odlaska na određena športska natjecanja u inozemstvu na kojima sudjeluju hrvatske reprezentacije ili športski klubovi s obvezom javljanja u policijsku postaju.

(2) Zaštitne mjere iz stavka 1. ovoga članka mogu se izreći u trajanju koje ne može biti kraće od jedne godine niti duže od dvije godine.

(3) Za prekršaje propisane ovim Zakonom zaštitna mjera oduzimanja predmeta obvezno se izriče.

(4) Pravomoćnu odluku o prekršaju u kojoj je izrečena zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka, sud osim podnositelju optužnog prijedloga dostavlja i nacionalnom športskom savezu, koji je o tome dužan obavijestiti organizatora športskog natjecanja, odnosno ugovornog distributera ovlaštenog za prodaju ulaznica te klub, odnosno udruhu navijača.

(5) Organizator športskog natjecanja ili ugovorni distributer odbit će prodati ili dodijeliti ulaznicu za određeno natjecanje osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera iz stavka 1. ovoga članka ili mjera opreza za vrijeme dok traje ta zaštitna mjera ili mjera opreza.

(6) Organizator športskog natjecanja dužan je poduzeti mjere za onemogućivanje pristupa na prostor športskog objekta osobi za koju zna ili je dužan znati da joj je izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima ili mjera opreza.«.

²⁵ Čl. 32.a sada glasi:

(1) Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera iz članka 32. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona dužna je najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja.

(2) Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera iz članka 32. stavka 1. podstavka 2. ovoga Zakona dužna je najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta te je dužna boraviti u službenim prostorijama policije ili drugim pogodnim prostorijama do isteka dva sata nakon završetka športskog natjecanja.

(3) Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera iz članka 32. stavka 1. podstavka 3. ovoga Zakona dužna je najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja pristupiti u policijsku postaju prema mjestu prebivališta i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja.

(4) Ako je osoba iz stavka 1., 2., i 3. ovoga članka iz opravdanih razloga, zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, u nemogućnosti postupiti sukladno navedenom, dužna je javiti se telefonom u policijsku postaju prema mjestu prebivališta i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi.

(5) Policija je ovlaštena provjeriti nalazi li se osoba iz stavka 1. i 3. ovoga članka na danoj adresi.

(6) Policija može, za osobom iz stavka 1., 2., i 3. ovoga članka koja nije pristupila u nadležnu ili najbližu policijsku postaju i javila se dežurnom policijskom službeniku ili za koju se provjerom utvrdilo da se ne nalazi na danoj adresi, raspisati potragu radi dovođenja suda prekršajnog suda.

(7) Policija će prekršajnom sudu dovesti osobu iz stavka 1. i 2. ovoga članka, ako je zatečena u prostoru športskog objekta ili je njezina prisutnost utvrđena pregledom zapisa videonadzora športskog objekta ili zapisa videonadzora kojeg je obavila policija.

odnosno sigurnosna mjera sada sadržana u čl. 32.a. Za pretpostaviti je kako je intencija zakonodavca prilikom izmjene čl. 32. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) bila ta da se onemogući dolazak navijačkih huligana, odnosno počinitelja teških protupravnih ponašanja na ona športska natjecanja u zemlji i inozemstvu gdje sudjeluju hrvatski športski klubovi odnosno reprezentacija, a uz to, ova odredba je sada prilagođena i odgovarajućim odredbama PZ.

Dok je ranijom odredbom čl. 33. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) bilo propisano kako u slučaju ako je športsko natjecanje ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, da tada organizator na tom športskom natjecanju mora osigurati nazočnost suca prekršajnog suda kojega određuje predsjednik tog suda, ZIDZSNŠN 2009.²⁶ je napravio izmjenu tog članka, sukladno odredbama PZ, na način da u slučaju ako je športsko natjecanje ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, na zahtjev policije predsjednik prekršajnog suda osigurat će prisustvo suca prekršajnog suda i zapisničara, ukoliko športski objekt raspolaže odgovarajućim prostorijama za njegov rad. Ukoliko športski objekt ne raspolaže odgovarajućim prostorijama za rad prekršajnog suca, potrebno je osigurati njegovo dežurstvo u prostorijama nadležnoga prekršajnog suda. Dakle, razlika je u tome što se ranije, u slučaju da je to bilo potrebno, morala osigurati nazočnost suca prekršajnog suda, dok će se sada nazočnost suca prekršajnog suda i zapisničarke osigurati ukoliko športski objekt raspolaže odgovarajućim prostorijama za njegov rad, a ako ne, potrebno je osigurati njegovo dežurstvo u prostorijama nadležnog prekršajnog suda.

Nadalje, ZIDZSNŠN 2009. je napravio izmjene glede čl. 37 i čl. 38. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) na način da je posebno propisao sankcije za fizičku osobu koja organizira športsko natjecanje, za organizatora športskog natjecanja fizičku osobu obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, za organizatora pravnu osobu športskog natjecanja, za odgovornu osobu u pravnoj osobi organizatora športskog natjecanja, za fizičku osobu koja je vlasnik ili korisnik športskog objekta, za fizičku osobu obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost koja je vlasnik ili korisnik športskog objekta, za pravnu osobu koja je vlasnik ili korisnik športskog objekta te za odgovornu osobu pravne osobe vlasnika športskog objekta²⁷, potom je izvršio prilagodbu sukladno odredbi

²⁶ Čl. 13. ZIDZSNŠN 2009.

²⁷ Smatramo kako, ukoliko je organizator športskog natjecanja poduzeo sve mjere radi sprječavanja i suzbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju (npr. angažirao je dovoljan broj redara, prije početka održavanja športskog natjecanja obavio je pretraživanje športskog objekta i sl.), a unatoč tome su u športski objekt unesena pirotehnička sredstva, nedopušteni transparenti i sl., da tada ne bi trebalo sankcionirati organizatora športskog natjecanja, već redare ili pravnu osobu koja obavlja redarsku službu, sukladno Zakonu o privatnoj zaštiti (NN br. 68/03, u daljnjem tekstu: ZPZ), ili pak djelatnike policije, sukladno Zakonu o policiji (NN br. 129/00, 41/08 i 76/09, u daljnjem tekstu: ZÖP), budući da nisu poduzeli sve potrebne radnje na koje su bili ovlašteni (npr. nisu s dovoljno pozornosti prilikom ulaska u športski objekt utvrdili da li osoba posjeduje pirotehnička sredstva i sl.). Naime, ne bi se trebalo događati da se olako kažnjava organizator športskog natjecanja samo radi toga što je organizator, a da se prethodno ne utvrdi odgovornost drugih osoba, pogotovu ako je organizator poduzeo sve mjere radi sprječavanja i suzbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju.

čl. 33. PZ koja se odnosi na novčanu kaznu, a što do sada u ZSNŠN nije bilo napravljeno, te je zatim propisao novi raspon kazni.²⁸

Isto tako, a radi usklađivanja s ZIDZSNŠN 2009. kojima se točno propisuju protupravna ponašanja, izmijenjen je čl. 39. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) na način da su sada u čl. 39. propisani lakši oblici protupravnih ponašanja²⁹, dok je u cijelosti mijenjan čl. 39.a u kojemu su propisani teži oblici protupravnih ponašanja.³⁰ Svakako je važno naglasiti kako su za teže oblike protupravnih ponašanja povećane kazne zatvora te novčane kazne budući da je to primjereno težini počinjenog protupravnog ponašanja. Naime, to i ne predstavlja neko iznenađenje s obzirom da je predlagatelj zakona već duže vrijeme ukazivao kako su propisane kazne dosta blage.

Osim toga, a radi potrebe usklađenja s odredbama Zakona o osobnom identifikacijskom broju (NN br. 60/08, u daljnjem tekstu: ZOIB), bilo je nužno izmijeniti i čl. 39.b.³¹ Umjesto dosadašnjeg naziva Zbirka podataka prijestupnika i događaja na sportskim natjecanjima, sadašnji naziv je Zbirka podataka o osobama i događajima vezanim uz sportska natjecanja. Ova Zbirka, za razliku od one ranije³², mora sadržavati: osobne podatke o osobama evidentiranim za prekršaje iz ovoga Zakona (ime i prezime, ime oca/majke, osobni identifikacijski broj, datum i mjesto rođenja, spol, nadimak, pseudonim, zanimanje, pripadnost klubu navijača ili navijačkoj skupini, fotografiju te svaku informaciju koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu koja se može identificirati), podnesenim kaznenim prijavama i optužnim prijedlozima, izrečenim mjerama opreza, kaznama, sigurnosnim i zaštitnim mjerama, dovedenim i zadržanim osobama, podatke dobivene od inozemnih policijskih tijela, te s time u vezi podatke o navijačima i navijačkim skupinama. Podaci iz Zbirke čuvaju se deset godina.

²⁸ Vidjeti čl. 18. i 19. ZIDZSNŠN 2009.

²⁹ Za lakše oblike protupravnih ponašanja koja počini fizička osoba propisana je novčana kazna od 1.000,00 do 10.000,00 kuna ili kazna zatvora u trajanju od najmanje 3 dana do najdulje 30 dana.

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri dana do najdulje 30 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba, odnosno novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna pravna osoba koja kupi ili na drugi način pribavi ili omogući kupnju ili pribavljanje ulaznica osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera (članak 32. stavak 1.) i organizator sportskog natjecanja koji ne postupi sukladno odredbi članka 32. stavka 5. i 6. ZSNŠN.

³⁰ Za teže oblike protupravnih ponašanja koja počini fizička osoba propisana je novčana kazna od 4.000,00 do 20.000,00 kuna ili kazna zatvora u trajanju od najmanje 20 dana do najdulje 60 dana.

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 20.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 20 do najdulje 60 dana kaznit će se osoba kojoj je izrečena mjera iz članka 32., a koja nije postupila sukladno odredbama članka 32.a ovoga Zakona.

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 20 do najdulje 60 dana kaznit će se fizička osoba koja je dva ili više puta od dana počinjenja prekršaja u razdoblju od dvije godine unatrag pravomoćno proglašena krivom za prekršaje iz ovoga članka.

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 30 do najdulje 90 dana kaznit će se fizička osoba koja se za vrijeme trajanja zaštitne mjere iz članka 32. ili sigurnosne mjere iz članka 34. zatekne u prostoru sportskog objekta ili se njezina prisutnost utvrdi pregledom zapisa videonadzora obavljenog na temelju ovoga Zakona (članak 16. stavak 1.) ili ZOP.

³¹ Vidjeti čl. 23. ZIDZSNŠN 2009.

³² Čl. 39.b ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06).

KRITIČKI OSVRT NA POJEDINE ODREDBE ZAKONA O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

Tijekom ranijeg izlaganja osvrnuli smo se na važnije odredbe ZSNŠN, kao i na njegove izmjene i dopune, dok će se u ovom dijelu rada dati kritički osvrt na pojedine odredbe ZSNŠN koje su tek nakon dužeg vremena izmijenjene, te na one odredbe koje unatoč napravljenim izmjenama i dopunama prema našem mišljenju još uvijek nisu potpune i trebat će ih ponovno mijenjati, odnosno nadopunjavati kako bi postigle svoj cilj.

Tako, prije prvih izmjena i dopuna ZSNŠN, odredbom. čl. 32. tog Zakona bilo je propisano kako prekršajni sud može počinitelju prekršaja propisanog ZSNŠN uz novčanu kaznu i kaznu zatvora, pored zaštitnih mjera propisanih ZP, izreći i zaštitnu mjeru zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima u trajanju koje ne može biti kraće od jedne godine niti duže od dvije godine računajući od pravomoćnosti sudske odluke. Međutim, unatoč postojanju te odredbe, u ZSNŠN nije bila propisana sankcija za slučaj da počinitelj kojemu je izrečena ta zaštitna mjera istu prekrši. Upravo radi toga, ovlaštena tijela nisu ni podnosili zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka jer su znali da se takvi počinitelji ne mogu sankcionirati.

Taj propust otklonjen je tek ZIDZSNŠN 2006. koji je čl. 18. propisao kako se čl. 39. ZSNŠN dodaje čl. 39.a., pa je tako u čl. 39.a. st. 4. ZSNŠN propisano kako će se novčanom kaznom od najmanje 5.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 10 do najdulje 60 dana kazniti osoba koja se za vrijeme zaštitne mjere, sigurnosne mjere ili mjere opreza zatekne u prostoru športskog objekta ili se njezina prisutnost utvrdi pregledom videozapisa obavljenog na temelju ZSNŠN ili ZOP-a. Postavlja se pitanje zbog čega je trebalo čekati tri godine da se napravi jedna ovako važna izmjena pogotovo kada su na takav propust duže vrijeme ukazivala relevantna tijela.

Da bi se što kvalitetnije nadzirale osobe kojima je izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima ili mjera opreza zakonodavac je čl. 14. ZIDZSNŠN 2006. dodao čl. 35.a ZSNŠN kojim je propisao kako su takve osobe dužne najkasnije dva sata³³ prije početka određenog športskoga natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema

³³ Čl. 11. ZIDZSNŠN 2009. dodan je čl. 32.a ZSNŠN prema kojemu je osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske dužna najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta. Dakle, to više nije bila dužna napraviti dva sata prije početka određenog športskog natjecanja, već pola sata ranije. S obzirom da je PZ u čl. 3. st. 2. propisao kako u slučaju ako se nakon počinjenja prekršaja propis jedanput ili više puta izmijeni, obvezno će se primijeniti propis koji je blaži za počinitelja. Kako je bio znatan broj prekršajnih postupaka pokrenutih prema odredbama ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) budući da se počinitelji nisu javljali nadležnoj policijskoj postaji najkasnije dva sata prije određenog športskog natjecanja, a da se u međuvremenu ZSNŠN izmijenio na način da je propisao kako su se počinitelji dužni javiti najkasnije pola sata prije početka određenog športskog natjecanja, dakle u korist počinitelja, onda su prekršajni sudovi, sukladno obveznoj primjeni blažeg propisa za počinitelje (čl. 11. ZIDZSNŠN 2009), sve one počinitelje protiv kojih je bio podnesen optužni prijedlog zbog takvih postupanja, oslobađali od optužbi.

mjestu prebivališta, javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja, kao i za vrijeme od njegova izlaska iz policijske postaje do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. Ako je u tome onemogućena zbog zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, dužna se javiti telefonom i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta, a nalazi se u Republici Hrvatskoj, dužna je pristupiti u najbližu policijsku postaju i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi. Policija je ovlaštena provjeriti nalazi li se ta na danoj adresi, a isto tako policija može za tom koja nije pristupila u nadležnu ili najbližu policijsku postaju i javila se dežurnom policijskom službeniku te za koju se provjerom utvrdilo da se ne nalazi na danoj adresi, raspisati potragu radi dovođenja sucu za prekršaje.

Odredbom čl. 11. ZIDZSNŠN 2009. dodan je čl. 32.a ZSNŠN (tim člankom brisan je čl. 35.a ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) s obzirom da je sada taj članak sada sadržan u čl. 32.a) tako da je sada, pored ostalog, čl. 32.a propisano kako je osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera iz članka 32. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona dužna najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. Ako je osoba iz opravdanih razloga, zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, u nemogućnosti postupiti sukladno navedenom, dužna je javiti se telefonom u policijsku postaju prema mjestu prebivališta i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi. Policija je ovlaštena provjeriti nalazi li se ta osoba iz stavka na danoj adresi. Također, policija može, za osobom koja nije pristupila u nadležnu ili najbližu policijsku postaju i javila se dežurnom policijskom službeniku ili za koju se provjerom utvrdilo da se ne nalazi na danoj adresi, raspisati potragu radi dovođenja sucu prekršajnog suda.

U dijelu ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) koji se odnosi na sankcije, zakonodavac je u čl. 22. ZIDZSNŠN 2009. izmijenio čl. 39.a ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) pa je tako, pored ostalog, u st. 2. propisao kako će se novčanom kaznom od 5.000,00 do 20.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 20 do najdulje 60 dana kaznit osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera ili mjera opreza, a koja nije postupila sukladno odredbama članka 32.a ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09).

Kada se sve to uzme u obzir, mišljenja smo kako je zakonodavac ovim izmjenama napravio propust. Naime, odredbom čl. 32.a st. 1. toč. 1. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) propisana je obveza osobe kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrana prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske da je najkasnije pola sata prije početka određenoga športskog natjecanja dužna pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenoga športskog natjecanja kao i za vrijeme do

isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja, dok je odredbom čl. 39.a ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) uz ostalo, propisano kako će se novčanom kaznom od 5.000,00 do 20.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 20 do najdulje 60 dana kaznit će se osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera ili mjera opreza, **a koja nije postupila sukladno odredbama članka 32.a ZSNŠN** (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09). Dakle, iz ove odredbe proizlazi da se može kazniti samo ona osoba koja nije postupila po odredbi čl. 32.a st. 1. toč. 1. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09), a to je ona osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrana prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske i koja u određeno vrijeme **nije pristupila u nadležnu policijsku postaju i javila se** dežurnom policijskom službeniku te ga **izvijestila o adresi** na kojoj će se nalaziti tijekom određenog vremena. Prema tome, pažljivim čitanjem i analizom zakonskih odredbi čl. 32.a i čl. 39.a ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) proizlazi da se može sankcionirati samo ona osoba koja nije ispunila obveze iz čl. 32.a st. 1. toč. 1. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09), dakle ona osoba koja nije pristupila u policijsku postaju, javila se dežurnom policijskom službeniku i izvijestila ga o adresi na kojoj će se nalaziti tijekom određenog vremena. Međutim, ne može se sankcionirati ona osoba koja je sve te radnje obavila, ali se prilikom provjere policije nije nalazila na prijavljenoj adresi tijekom trajanja određenoga športskog natjecanja, kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. To stoga jer ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) nigdje nije propisana obveza da se ta osoba mora nalaziti na prijavljenoj adresi, kao što nije propisana ni prekršajna odgovornost ukoliko se u vrijeme provjere policije ta osoba ne bude nalazila na toj adresi. Jedino što policija može napraviti jest za takvom osobom raspisati potragu radi dovođenja sucu prekršajnog suda, što se na kraju čini uzaludnim radnjama policije i bespotrebnim troškovima policije i pravosudnih tijela s obzirom da se ta osoba ne može sankcionirati. Da je takvo razmišljanje autora opravdano proizlazi i iz niza odluka prekršajnih sudova koji su u slučaju podnošenja optužnih prijedloga protiv takvih osoba donosili presude kojim se okrivljenici oslobađaju od optužbe budući da djelo koje je predmet optužbe po zakonu nije prekršaj. Iz toga je razvidno kako bi u tom dijelu trebalo žurno pristupiti izmjeni ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) da se ubuduće ne bi događali slični slučajevi.

Nadalje, dok je čl. 21. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06) bilo propisano kako unutar športskog objekta nije dozvoljena prodaja i distribucija alkoholnih pića,³⁴ čl. 7. ZIDZSNŠN 2009. dodan je st. 2. u gore navedenom članku u kojemu je navedeno kako iznimno od stavka 1, nacionalni športski savezi, uz prethodnu suglasnost policije, mogu dopustiti prodaju i distribuciju pića s koncentracijom alkohola do 6%, u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama, u športskim objektima na športskim natjecanjima koja nisu označena kao visokorizična natjecanja prema odredbama članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 1. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09). Bez obzira koliko god predlagatelj Zakona tvrdio da je propisana odredba u skladu s praksom na nogometnim utakmicama u zemljama

³⁴ Prema čl. 5. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) alkoholnim pićem smatra se svako piće koje sadrži alkohol.

Europske unije, smatramo kako nadopuna ovog članka nije najsretnije rješenje i da može postići samo ekonomski učinak glede prodaje alkoholnih pića koja sadrže koncentraciju alkohola do 6% (npr. pivo)³⁵ te da ide prvenstveno u korist proizvođačima takvih alkoholnih pića, dok nikako ne služi prevenciji nezakonitih ponašanja na športskim natjecanjima, pogotovu kada se uzme u obzir da šport (ili športsko navijanje na športskim natjecanjima) i alkohol nikako ne idu zajedno.

S druge strane kada se uzme u obzir da prema odredbi čl. 4. st. 1. toč. 3. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09) protupravno ponašanje predstavlja samo pokušaj ulaska, dolazak i boravak na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,8 g/kg alkohola u krvi, mišljenja smo da se radi o velikoj dopuštenoj količini alkohola i da se ni ovdje ne radi o najkvalitetnijem rješenju. Naime, cijeneći da brojna istraživanja i statistički podaci ukazuju na uzročno – posljedičnu vezu između konzumiranja alkoholnih pića i kriminaliteta, osobito kod delikata nasilja i prometa, smatramo da je zakonodavac sve te podatke trebao posebno uzeti u obzir i biti oprezan kod propisivanja takve odredbe. Tako, poznato je da se u praksi pojavljuje nekoliko stupnjeva pijanstva, s obzirom na odnos koncentracije alkohola u krvi i učinak na organizam. Koncentracija alkohola u krvi izražava se u promilima (promil je tisućiti dio), a jedan promil alkohola znači da u jednom kilogramu krvi ima jedan gram apsolutnog alkohola. Kod koncentracije alkohola **ispod 0,5 promila** većina osoba ne pokazuje znakove opijenosti i tada se radi o **triježnom stanju**. Stanje koncentracije alkohola u krvi **između 0,5 i 1,5 promila** predstavlja **pripito stanje**. Takva količina alkohola iznad 0,5 promila kod većine ljudi ne očituje se u vidljivom pijanstvu, već u opadanju pažnje, smanjenoj točnosti pokreta i sporijim refleksima. Osoba s tom količinom alkohola, kod kojih se na prvi pogled ne primjećuje utjecaj alkohola, velika je opasnost u prometu. Pijano stanje je kod koncentracije alkohola od 1,5 do 2,5 promila, teško pijano stanje je od 2,5 do 3,5 promila, dok trovanjem alkoholom nastupa preko 3,5 promila.³⁶

Dakle, bez obzira što učinak i stupanj pijanstva nije jednak kod svih osoba te da se utjecaj alkohola na svaku pojedinu osobu treba individualno određivati, mišljenja smo, a zbog svega gore navedenoga te posebno u cilju sprječavanja nasilja na športskim natjecanjima, da maksimalna dopuštenost koncentracije alkohola u krvi kod neke osobe prilikom ulaska, dolaska te prilikom njezinog boravka na prostoru športskog objekta treba biti propisana ispod 0,5 promila, dok bi tek količina preko te predstavljala protupravno ponašanje.

Iako je čl. 13. ZIDZSNŠN 2009. izmijenjen čl. 33. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) na način da je sada propisano kako, ako je športsko natjecanje ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, na zahtjev policije predsjednik

³⁵ Kada je u pitanju jakost nekih alkoholnih pića napominjemo kako se njihova jakost izražava u volumnim postocima (vol%), a volumni postotak kazuje nam koliko je jedinica apsolutnog alkohola otopljeno u 100 jedinica alkoholnog pića. Npr. ako vino sadržava 10 vol% alkohola, to znači da se 11 vina sastoji od 0,10 l alkohola u 0,90 l bezalkoholne otopine. Tako, jakost piva je 3-7 vol%, vina 8-16 vol%, likera 25-32 vol% i dr. Vidi o tome kod Kolar-Gregorić, T: Praktikum kriminalističke tehnike, MUP RH, Zagreb, 1999. godina, str. 189.

³⁶ Kolar-Gregorić, T: op. cit. Str. 188.-189.

prekršajnog suda osigurati će prisustvo suca prekršajnog suda i zapisničara, ukoliko športski objekt raspolaže odgovarajućim prostorijama za njegov rad. Ukoliko športski objekt ne raspolaže odgovarajućim prostorijama za rad prekršajnog suca, potrebno je osigurati njegovo dežurstvo u prostorijama nadležnoga prekršajnog suda.

U odnosu na raniju izmijenjenu odredbu čl. 33. ZSNŠN (NN br. 117/03 i 71/06) kada je bilo propisano da, ako je športsko natjecanje ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, organizator mora na tom športskom natjecanju osigurati prisustvo suca prekršajnog suda, vidljivo je kako razlika je u tome što se ranije, u slučaju da je to bilo potrebno, morala osigurati nazočnost suca prekršajnog suda, dok će se sada nazočnost suca prekršajnog suda i zapisničarke osigurati ukoliko športski objekt raspolaže odgovarajućim prostorijama za njegov rad, a ako ne, potrebno je osigurati njegovo dežurstvo u prostorijama nadležnog prekršajnog suda. Unatoč ovakvoj izmjeni, smatramo kako uopće nema potrebe za osiguranjem suca prekršajnog suda tijekom športskog natjecanja koje je ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja budući da takvo osiguranje ne bi u onoj mjeri u kojoj se od nje očekuje pospješilo brzo okončanje prekršajnog postupka. Naime, s obzirom da se iz dosadašnje prakse pokazalo kako su počinitelji prekršaja na športskom natjecanju odmah i neposredno bili dovedeni po djelatnicima policije na prekršajne sudove dežurnom sucu, onda je za pretpostaviti da osiguranje prisustva suca prekršajnog suda i zapisničarke u športskom objektu ne bi doprinijelo brzini i učinkovitosti prekršajnog postupka. Osim toga, uređenje prostorija na športskim objektima za rad prekršajnog suca samo bi iziskivalo nove dodatne troškove koji sigurno ne bi bili mali kada se uzme u obzir broj športskih objekata u Republici Hrvatskoj, dok se s druge strane ne bi postiglo ono što se od takvog uređenja prostorija očekuje – brzina i efikasnost.

Kada je u pitanju protupravno ponašanje koje je ostvareno uz maskiranje lica radi prikrivanja identiteta³⁷ (vidjeti čl. 2. ZIDZSNŠN 2009. koji je izmijenio čl. 4. ZSNŠN – NN br. 117/03 i 71/06 i propisao takvo ponašanje kao protupravno), mišljenja smo kako je propisana novčana kazna za taj prekršaj blaga i da bi trebala biti veća. Tako, za ovaj prekršaj fizičke osobe propisana je novčana kazna od 1.000,00 do 10.000,00 kuna ili kazna zatvora u trajanju od najmanje 3 dana do najdulje 30 dana. Kada se uzme u obzir da počinitelj ovakvim prekršajem pokazuje veći stupanj drskosti, da prikriva svoj identitet kako ne bi bio prepoznat te da na taj način želi izbjeći odgovornost, smatramo kako sve to opravdava zaključak autora da bi počiniteljima takvih prekršaja trebalo propisati veće novčane kazne.

³⁷ Već smo ranije istaknuli da ako je netko maskiran i ne čini protupravno ponašanje navedeno u čl. 4. st. 1. ZSNŠN (NN br. 117/03, 71/06 i 43/09), tada to nije prekršaj, ali ako je netko maskiran te je počinio takvo protupravno ponašanje tada će počinitelj uz to protupravno ponašanje odgovarati i za maskiranje koje će tada predstavljati prekršaj.

ZAKLJUČAK

Iako je u Republici Hrvatskoj još 01. ožujka 1993. godine stupila na snagu Europska konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na športskom ponašanju, posebice na nogometnim utakmicama, koja je ujedno bila i temelj za uređenje protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima u europskim državama, zanimljivo je kako je prvi zakon koji se odnosio na sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima donesen u Republici Hrvatskoj tek 2003. godine. Naravno, radi se o Zakonu o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima koji je stupio na snagu 23. srpnja 2003. godine, s time da je od tada po danas dva puta mijenjan, prvi put u lipnju 2006. godine, a zadnji put u travnju 2009. godine. Prve izmjene bile su iz razloga jer donošenjem Zakona nisu bila riješena neka važna pitanja poput nemogućnosti kvalitetne provjere izrečene sigurnosne i zaštitne mjere koje se odnose na zabranu prisustvovanja športskim natjecanjima te sankcioniranje osoba koje prekrše te mjere, kao i nezadovoljstvo propisanim kaznama koje su prema mišljenju predlagatelja Zakona bile dosta blage, dok se druga izmjena odnosila na točno preciziranje što sve predstavlja protupravno ponašanje, utvrđivanje obveza organizatora, odnosno korisnika športskog objekta, jasnije definiranje zaštitnih mjera i omogućavanje njihovog efikasnijeg provođenja te povećanje sankcija za počinitelje. Vjerujemo da će se zadnjim izmjenama i dopunama Zakona u najvećem dijelu ostvariti svrha njegovog donošenja te da će se njegovom primjenom iskorijeniti najgori oblici protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima. Međutim, ne treba isključiti mogućnost da se neke odredbe Zakona tijekom vremena budu trebale mijenjati ili dopunjavati, na što smo ukazali i u kritičkom osvrtu Zakona, budući da je puno bezbolnije neki zakon na vrijeme izmijeniti ili nadopuniti radi općedruštvenog interesa, nego biti uvjerenja da je takav zakon idealan, unatoč određenim greškama, te ga radi toga ne dirati. Upravo zato je važno da se izradi zakona pristupi na vrijeme, studiozno i bez velike žurbe, da u njegovom kreiranju sudjeluju praktičari i teoretičari te da se za njegovu primjenu pripremi dobra infrastruktura. Jedino takav način rada može značiti veću pravnu sigurnost i dugovječnost nekog zakona, a što bi trebao biti cilj svakog uređenog sustava.

SOME ASPECTS OF MISDEMEANORS PURSUANT TO THE PREVENTION OF RIOTS AT SPORT COMPETITIONS ACT

Recently, we have borne witness to more frequent unlawful behavior at sport competitions in the Republic of Croatia. It is precisely because of this that the topic is being publicly discussed more often and has resulted in the Prevention of Riots at Sport Competitions Act. Even though this law, passed in 2003, was of great significance in regulating this very important problem area, its amendments

were approached quickly given that some important issues had not yet been addressed. The first amendment to that Act was in 2006 and the other in 2009. Every amendment contributed to better regulation of preventing, combating and sanctioning unlawful behavior. However, in the authors' opinion, there are other issues still left unresolved and these will be discussed in this paper.

Key words: *fans, misdemeanors, Prevention of Riots at Sport Competitions Act, violence, riots, sanctions*